

7.1.2016

Yksikön päällikkö

Kaupunginmuseon lausunto poikkeamispäätöshakemuksesta osoitteessa Kanavaranta 9

HEL 2015-011930 T 10 04 01

Kaupunkisuunnitteluviraston lausuntopyyntö 10.12.2015

Kaupunkisuunnitteluvirasto on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa koskien Kanavaranta 9:n poikkeamispäätöshakemusta. Kaupunginmuseo on tutustunut poikkeamispäätöshakemuksen aineistoon sekä katselemoinut paikalla. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta, ja on päättänyt lausua kantanaan seuraavaa.

Rakennushistoria

Kanavaranta 9 kiinteistö on vuonna 1906 rakennettu varastorakennus, jonka on suunnitellut arkkitehti Waldemar Aspelin. Rakennus kuuluu Helsingin pohjoissataman ja Kanavarannan tehtaiden ja varastorakennusten joukkoon, jotka rakentuivat kaupungin vanhimman satama-alueen yhteyteen. Nykyinen Kanavarannan makasiinien rivistö rakennettiin vaiheittain vuosien 1867-1906 välillä. Kanavaranta 9 makasiinirakennuksen rakennutti H. Borgstöm yhtiö. Rakennus käsittää seitsemän matalaa varastokerrosta sekä ullakon. Julkisivultaan se edustaa myöhäisjugendia, ja on tyyliltään yhtenäinen muiden Borgströmin tonteille 1900-luvun alussa rakennettujen ja Aspelinin suunnitteleminen kohteiden kanssa Pohjoisrannassa (Meritullintori 1, Pohjoisranta 2).

Kanavaranta 9 kohteella on korkea rakennus- ja kulttuurihistoriallinen sekä kaupunkikuvallinen arvo. Rakennus on voimassa olevassa asemakaavassa v. 1987 varustettu rakennussuojelumerkinnällä sr-2: ”Suojeltava rakennus. Rakennusta ei saa purkaa ilman rakennuslautakunnan lupaa. Rakennuslautakunta voi myöntää luvan purkamiseen vain, jos siihen on olemassa pakottava syy. Rakennuksessa ei saa tehdä sellaisia lisärakentamis- tai muutostöitä, jotka tarvelevät katujulkisivujen tyyliä tai vesikaton perusmuotoa.” Kanavaranta 9 kuuluu Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen listaukseen (RKY 2009), osana kohdetta Katajanokan vanha osa.

Kanavaranta 9 on historiassaan käynyt läpi joukon muutosvaiheita. Vuonna 1928 arkkitehti Lars Sonck laati suunnitelman sisätilamuutoksiksi sekä ikkunoiden avaamiseksi varastokerroksiin Pormestarinrinteen puoleiselle julkisivulle. Kiinteistön laaja peruskorjaus suoritettiin vuosina 1984-85 arkkitehti Juhani Kataisen suunnitelmien mukaan. Ra-

7.1.2016

Yksikön päällikkö

kennukseen sijoitettiin toimistotilaa, alkuperäiset varastoportaat purettiin ja rakennettiin uusi porrashuone, kiinteistö liitettiin sisäisin yhteyksin viereiseen makasiiniin, ja ullakolle sijoitettiin teknisiä tiloja sekä sauna. Julkisivun ikkuna-aukotusta muutettiin länsijulkisivulla sekä ilmeisesti Pormestarinrinteen puolella eteläjulkisivulla. Julkisivu Kanavarannan puolelle on säilynyt hyvin alkuperäisenä. Kanavarannan puolen alimpien kerrosten suuret ikkuna-aukot on 80-luvulla uudistettu, mutta julkisivun ylempien kerrosten ikkunat ovat säilyneet alkuperäisinä lukuun ottamatta uusittua sisäpuitetta.

Kanavarannan rakennussuojelu

Kanavaranta on pitkään ollut tärkeässä osassa kaupungin satamatoimintoja. Kanavaranta 9 on Katajanokan viimeisiä alkuperäistä merenkulku- ja varastokäyttöä sisältäneitä rakennuksia, toimijana siinä on ollut pitkään Viktor Ek. Tavaraliikenteen ja satamatoimintojen edellytykset muuttuivat nopeasti 1960-70 –luvuilla, mikä johti satamatoimintojen väistymiseen Katajanokalta. 1960-luvun puolivälissä Kanavarannan makasiineja ehdotettiin saneerattavaksi mm. uusiksi liike- ja paikoitustiloiksi. Aluetta koskeva suojeluesitys eteni kuitenkin niin, että makasiinirakennukset suojeltiin kahdessa asemakaavassa vuosina 1983 ja 1987. Kaavoituksen selvitystyön yhteydessä makasiinit nähtiin soveltuvaksi erilaiselle julkiselle käytölle. Säilytettävät makasiinit määriteltiin lopulta liike- ja toimistorakennuksiksi ja ne varustettiin rakennussuojelumerkinnällä, näiden joukossa myös Kanavaranta 9 kiinteistö. Kanavarannan makasiinit korjattiin myymälä-, ravintola- ja toimistotiloiksi. Viktor Ek Oy:n v. 1955 rakennuttamat betonivarastot osoitteessa Kanavaranta 11-13 purettiin ja niiden paikalle kaavoitettiin uusia asuinrakennuksia, jotka rakennettiin vuonna 1990 (arkkitehti Alpo Ikonen/Ruokosuo arkkitehdit).

Lausunto

Poikkeamispäätöshakemuksessa Kanavaranta 9 kiinteistön käyttötarkoitus muutetaan liike- ja toimistotiloista asuinkäyttöön. Muutoksen seurauksena mm. rakennuksen välipohjat puretaan, rakennetaan uusi porrashuone, laajennetaan rakennusta katualueen reunaan rajautuvassa kuilussa sekä avataan Pormestarinrinteen puoleisen julkisivun ikkunoita ranskalaisiksi parvekkeiksi.

Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan makasiinirakennusten toiminnan kehittäminen julkisessa käytössä on ensisijaista, johon myös Kanavaranta 9 kiinteistössä tulisi luoda hyvät edellytykset.

Poikkeamispäätöshakemuksessa on esitetty, kuinka käyttötarkoituksen muutos johtaa laajoihin välipohjan purkuihin. Varastokerrokset ovat ma-

7.1.2016

Yksikön päällikkö

talaa tilaa, ja välipohjat ovat jyvällillä tukirakenteilla varustettuja ylälaatatapalkistoja. Kanavaranta 9 rakennuksen välipohjat 2. kerroksesta ylöspäin vaikuttavat varhaisilta betonirakenteilta, ulkoasultaan ns. Hennebique-järjestelmän mukaiselta jatkuvalta pilari-palkki -rakenteelta. Tämä raudoitettu betonirakennusjärjestelmä otettiin maassamme käyttöön 1900-luvun alkuvuosina, juuri Kanavaranta 9 rakentamisen aikoihin. Mikäli kyseessä on tällainen säilynyt varhainen betonivälipohjarakenne, ovat rakennuksen välipohjat merkittävän arvokkaita rakennusosia, joita ei tule käyttötarkoituksen muutoksen yhteydessä purkaa. Toisaalta välipohjia on Kanavaranta 9:ssä muutettu eri peruskorjausvaiheissa, ja rakenne on selkeästi myös muuttunut. Inventointi ja rakennushistoriallisen selvitys ovat välttämättömiä välipohjarakenteiden arvon ja niiden säilyttämisen arvioimiseksi. Alkuperäisen välipohjarakenteen säilyttäminen tarkoituksenmukaisilta osin tulisi tämän perusteella vielä suunnittelussa tutkia. Kanavakatu 9 välipohjat ovat arvokkaita rakennustekniikan historian näkökulmasta ja arvokkaita merkkejä rakennuksen alkuperäisestä käytöstä.

Rakennuksen kanavarannan puoleinen julkisivu on säilynyt hyvin, ja siitä tulee jatkossakin vaalia asemakaavan suojelumerkinnän mukaisesti. Käyttötarkoituksen muutoksen yhteydessä ensisijaista on säilyttää edelleen ikkunoiden hyväkuntoinen karmi- ja puitterakenne, mm. ulospäin aukeavat ikkunat. Ikkunoiden sisäpuite on myöhemmin uusittu, eikä sillä ole vastaavaa rakennushistoriallista arvoa. Pormestarinrinteen puoleisen julkisivun kaksi ikkunariviä voidaan muuttaa ranskalaisiksi parvekkeiksi rakennuksen ilmeeseen sovittuvalla tavalla, ilman että vaarannetaan kohteen rakennushistoriallisten arvojen säilymistä. Maanalainen rakentaminen on mahdollista voimassa olevan asemakaavan määrittämissä puitteissa.

Käyttötarkoituksen muutoksen yhteydessä tulee rakennuksesta tehdä laaja ja asiantunteva rakennushistoriallinen selvitys sekä inventointi, joka toimii käyttötarkoituksen muutoksen pohja-aineistona. Rakennushistoriaselvityksessä tulee tarkastella erityisesti välipohjarakenteiden alkuperää ja arvoa sekä arvioida säilyttämistä selvityksen tietojen perusteella. Välipohjarakenteet ovat keskeisiä kohteen suojeluarvoja. Rakennushistoriaselvityksen osalta poikkeamispäätöshakemuksen aineisto on puutteellista.

Lisätiedot

Mikko Lindqvist, arkkitehti, puhelin: +358 9 310 36972
mikko.lindqvist(a)hel.fi

7.1.2016

Yksikön päällikkö

Anne Mäkinen
yksikön päällikkö

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu

Postiosoite

PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite

Sofiankatu 4
Helsinki 00170

<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu-seo>

Puhelin

+358 9 310 36630

Faksi

+358 9 310 36664

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566